

Nro 24.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Mártyiusnak 25 dik napján 1794.
esztendőben.*

Olasz Ország.

A' Nápolyi nemességnek biztosai egy alázatos levelet nyújtottanak bé a' királynak, mellyben azon esedeztének, hogy kegyelmessen határozná meg a' Frantziák ellen küldettendő 19 ezer főből álló hadi seregnek tartására szükséges költséget, mellyet ők hazájokhoz, királyokhoz, 's nemesi jussaikhoz való szeretetekből, hiveségekből, és a' közönséges tsendesség állandó megmaradásához való hajlandóságokból kélszek tulajdon jövedelmeikből ki fizetni. Ezen különös hajlandóságát a' Nápolyi nemességnek, különös kegyelmességgel vévén a' király, tudtokra adatta fi.

A a

nántz ministere által, hogy noha azon seregek tartására 163 ezer arany kívántatik hólnaponként; mindazáltal nem akarja, hogy 120 ezernél többet fizessenek hólnaponként, a' többit pedig tulajdon királyi jövedelmeiből fogja ki pótolni.

Dánia.

Koppenhága 4 dik Mártz. A' királyi palótának szörnyű tűz által lett meg emésztetésen lett nagy meg illetődését sokféle képen ki nyilatkoztatták nemcsak magának *Koppenhágának*, hanem az egész Országnek lakosai is. *Elsőben* is az ezen szerentsétlen történet előtt rendeltetett bálokról és mulatságos vendégségekről egészen lemondott a' nemesség. *Másodszor* arra bírták nemcsak magokat, hanem még a' polgárokat is, hogy ki ki tehetsége szerént adakozzon a' királyi palotának újjobban lejendő fel építtetésére; a' mint hogy sokan találtattanak olyanok, kiváltképen a' tehetősebb kereskedők közt, a' kik 1000, 2000, 3000, 4000, sőt 10,000 tallért is ajánlottanak azon végre, úgy hogy rövid idő múltván egygy millióra rá fog menni az ezen végre ajánlatott summa pénz.

Lengyel Ország.

Tudni való dolog, hogy temérdek költség kívántatik, a' hadi seregeknek tartásokra, és a' mint ama halhatatlan emlékeztű, de már minap el húnyt nagy Tudós néhai *Büsching* meg jegyzette, Európának hadi seregei, mellyek mintegy két millió főből állanak, a' hadakozó hajókkal egyetemben, 240 milliómot emésztenek meg éztendőnként. A' honnan három következtést lehet ki húzni: *1 szor* hogy mennél tágasabb valamelly birodalom, annál több fegyveres nép kívántatik annak védelmezésére, és a' belső tsendességnek fenn tartására — *2 szor* hogy mennél nagyobb valamelly birodalom, annál több költséget teszzen, a' hadi seregeinek tartásokra — *3 szor* hogy

minden birodalomnak közönséges jövedelmeihez alkalmaztatott hadi sereget kellett tartani, más-ként lehetetlen annak virágzó állapotban meg maradni. Hajdan olly hatalmas nemzet vólt a' Lengyel republica, hogy akármellyik Európai hatalmassággal is szembe mert szállani, a' mint ezt láthatni azon nemzet történeteinek leírásából. — Ez a' nagy hadi ereje a' jelen való időben tsupa erőtlenséggé változott által, úgy hogy már most a' legkisebb Köz. Társaságot s sem tserélné fel vele. A' *Varsóviai* 1791-dik elzrendőben szerzett constitutió szerént 80 ezer főre akarták a' Lengyelek hadi seregeiknek számát öregbiteni, a' minthogy könnyen is végbe vihették volna azt, ha a' gonosz szerentse héjjába valóvá nem tette volna szándéjokat. — A' *Targovitz*i conföderáció, a' melly t. i. néhány nyúghatatlan elméjű hazafiak által a' *Varsóviai* új constitutiónak el töröltetésére állitatott fel, és Lithvánia nemesebb részének a' Pétervári udvar által lett elfoglaltatása után, 25 ezer főből álló Lengyel sereg vett Orosz szolgálattot; és így csak 30 ezer maradt a' republica szolgálattában. Úgy de ama mester-ségesen ki gondolt bankerót után annak tartására sem vólt a' nemzet elegendő, és így mind ezen ok, mind kiváltképen az Orosz fejedelem aszony kegyelmes akarattya által indittatván, közönséges meg egygyezéssel 15 ezer főre határoztatott meg a' Lengyel seregeknek száma, mellyek a' belső bátorságnak fenn tartására sem elegendők egészlen; a' többi reducáltatott, az az, elfozlattatott, eggy hólnapi zsoldot nyervén a' közönséges kints tártól. Ez a' hirtelen történt változás, nem kevés békételességet okozott mind a' nemzetnek mellzére látó tagjaiban, mind nevezetesen a' szolgálatból el botráttatott katonákban, úgy annyira hogy *Varsauban* a' múlt hólnapnak 15-dik napjától fogva, a' mellyen t. i. ez a' változás történt, minden éjjel kettőztetni kellett az ör állókat, és a' körül belől fekvő helységekből újabb Orosz seregeket szállítani bé a' városba. Ezekre a' Lengyel szolgálatból ki esett katonák.

ra nézve, mind a' Pétervári, mind a' Berliini udvarok olly rendelést tettek, hogyha azoknak szolgálattyaokba tettik nékiek által menni, illendő áldomást, avagy iktató pénzt fognak venni. Nevezetesen a' Pruffziai udvar nagy foglaló pénzt rendelt nékiek, 's égyyszeriben ki is fizetteti, melly fényes igiretet sokan meg lévén eddig való kenyerektől fosztattatva, kénytelenek voltak elfogadni.

A' Pétervári udvar következő kégyelmes rendelését tette *Varsóviában*, ottan mulató ministere *Igelström* által, közönségesse. Mivel, úgymond, kénytelen a' Lengyel republica hadi seregeinek egy részét szolgálattyaából elbocsátani: ahhoz képest kész ő Felsége az Orosz fejedelem asszony a' Lengyel nemzethez való különös indulattyaából, minden szolgálattyaokból elbocsátatott Stabalis, alsóbb rangú, és all tiszteket, nem külömben minden köz embert, a' kik t. i. hadi előjáróiktól jó tanúbizonyság levelet mutathatnak, 's önként szolgálattot kívánnak ő Felségénél venni, következő fel tételek alatt szolgálattyaába bé bocsátani: 1. szor Minden rangbeli katonák, a' kik 12 elztendeig híven fognak szolgálni, hajlékot, és földet nyernek jutalomúl; a' sebhe estek, vagy a' várakat őriző seregek, vagy az erőtelen, és szolgálattara alkalmatlan katonák közzé fognak osztattatni; ellenben azok a' kik hazájokban vizsgálta menni kívánnak, szabadon vizsgálta bocsátatnak. — 2. szor A' nékiek adattatandó foglaló pénz 8 aranyból fog állani, és három vesben fizettetni ki a' köz embereknek, úgymint 2 tallér az Orosz szolgálattba való állásokkor; 3 tallér az Orosz birodalomba való bé lépésekkor; végtére 10 tallér azon regementhez lejendő érkezésekkor, a' mellyhez t. i. fognak osztattatni. 3. szor Minden köz embernek zsóldja, 50 *Kopiig* (eggy *Kopik* teszen egy krajtzárt, és tized részét egy krajtzárnak) fog ki fizettetni *Dolgorutzky* hertzeg F. M. Generál helytartóságába való bé érkezésekkor. 4. szor A' kinek kedve lejend az Orosz hadi

szolgálatra bizvást jelentheti magát, akár *Igelström* Generálnál, akár *Zubow* Grófnál.

Illyenképen 15 ezer 449 emberből fog ennek utánna a' Lengyel hadi sereg állani; u. m. 8865 nagy és kiss Lengyel Ország, és 6584 emberből a' Lithvániai nagy hertzezség részéről; az elsőnek tartására 5 millió 652077; az utólsóbbnak pedig 4 millió 443154 forint fog kívántatni. A' szolgálóból ki esett alsóbb és felsőbb rangú tiszteknek eddig járt fizetések ez után is meg fog hagyattatni, ha tsak másutt nem vesznek szolgálót. A' korona seregnél (igy neveztetik a' nagy és kiss Lengyel Ország részéről való armádia) Generál Lájtinántságra emelte a' király *Lubomirszki Mihály* hertzeget, és *Miacsinszky* fő hadi jegyzőt; *Suffczinszky*, *Czapsky*, és *Chiczoczky* urakat pedig Gen. Májorságra. — Úgy hallatik, hogy ismét 12 ezer főből álló Prussus sereg masirozott bé déli Prussziába (igy neveztetik Lengyel Országnek az a' része, mellyet a' múlt esztendőben a' Prussziai udvar el foglalt); és hogy sok Prusszus hadi tisztek tartozkodnak *Varsóviába*, a' kik fel nyílt szemekkel vigyáznak a' Lengyel uraknak lépéseikre.

Hadi Történetek.

A' harmadik táborozásra való hadi készülteknek sem éjjel, sem nappal nintsen szünetek, a' melly Austriai tisztek eddig vagy hazájokban, vagy másutt szabadsággal vóltanak, a' Fels. hadi Cancelláriának parantsolattyára vissza útnak regementekhez. — Úgy hallatik, hogy 62 batalionnal és egynéhány escadronnal fog az Austriai armádia öregbitetni. — *Flandriában* és *Picárdiában* erős mozdulások tapasztaltatnak a' *Pichegrü* kórmányára bizatott patrióta seregeknél, nem is gondolhattuk, hogy a' két hadakozó fél sokáig tsendesen nézne egymás szemébe, kiváltképen most, a' midön mind a' két rész fel vonta maga ivét egymás ellen. Imitt amott az

a' szél fújdogál, hogy *Pichegrü* meg támadott bennünket seregével; mivel mindazáltal semmi officialis hir adás nem érkezett e' történetről, méltán a' több hazug költemények közzé lehet ezt számlálni (officialis hir adásnak, avagy jelentésnek neveztetik a' kórmányozó vezér által küldött jelentés).

Manheimből ezt írja egy valaki kedves barátjának: Kedves Barátom! Nem hiszek a' Frantziáknak, azért is inkább előbb, mint később elmegyek honnyomból. Ismét nagy számmal gyülekeznek öszve a' Frantziák a' *Rajna* felső részénél, mellyre kiváltképen az éhség által kényszeritetnek, és a' mint hallatik a' Svéviai kerületbe akarnak bé tsapni, mind azért, hogy ottan éhes gyomraikat jobban bé tölthetnék, mind pedig, hogy onnan a' Német Birodalomnak nagyobb részét öszve ronthatnák.

Wormátziából Márt. 9-dik napján. — Egy isten adta napja sem múlhatik el, mellyen a' Palatinátusi V. Fejedelemségnek, és *Leiningi* Grófságnak, valamellyik helységébe bé ne tsapnának a' Frantziák. Ez előtt, mintegy 8 napokkal 4000 forintot 's egynéhány száz inget, és egynéhány száz pár tsizmát vontanak *Freinsheim* nevű mezővároskán, még is tegnap ismét 500 lovasság rukkolt oda bé egynéhány üres szekérrel. A' szomszéd hegynek tetején vigyázó Pruffzus hufzár örüllők néhány pistoly lövéssel lármát tsinálván, el annyira meg rettentek amazok, hogy a' lestől való féltekben *Türkheimba* mentek; hanem minekutánna egynéhány szekereket meg raktak, és a' környülállásoknak valóságáról bizonyos jelentést vettekvólna, vissza tértek *Freinsheimba*, holott valamit tsak kaphattak, mind szekérre rakták 's el vitték. *Neustadt* egész vidékestől együtt annyira ki pufztitatott általok, hogy sok szegény lakosnak egyebe nem maradt testén lévő köntösénél; azon 99 mázsát nyomó nagy harangot is, mellyet magokkal minap el nem vihettek, most már magokévá tették. Hasonló szerentsétlenség érdeklette

Lautern városát is, holott keményen sántzolylyák magokat; az ott lévő Franciskánus barátok, ki nem álhatván a' nadrágtalanoknak sok boszszúság tételeket, a' P. Gvardiánon kívül, a' ki is kelzebb ottan meg halni, mint másuvá költözni, mindnyájan oda hagyták klastromokat. Néhány *Rajna* mellől érkezett tudósításokból olvassuk, hogy a' *Köhler* Generál Májor kórmányára bizaott Prussziai corpus mind bellyebb bellyebb nyomódik a' *Hundsrücki* tartományba, és egész *Bürkenfeldig* ki járnak portázó katonái (y). Eggy más Prussziai osztály *Kreutzenach* felé nyomúl a' *Nahe* nevű folyó viz mentében. Tartván a' gyanú pertől a' Frantziák, *Landau* és *Weisenburg* felé nyomják magokat vissza, a' *Moseli* armádia *Saarlovist* és *Bliest* fedezi.

Hohenlohé hertzeg hadi tármester *Koburg* F. Marsalhoz küldött jelentése szerént, Márt. 5 dik napján jókor reggel, változtatván a' *Mobözi* Frantziáság külső tábori vigyázóit, 30 lépésnire jöttek ezek külső ör állóinkhoz közelebb. Önnön magának *Hohenlohé* hertzegnek füle hallatára így szólott *Richart* Frantzia Generál a' *Mahóni* vadász seregének fő Strázsamesteréhez Gr. *Sinzen-dorfhoz*: *Húzd bellyebb, úgymond, tábori vigyázóidat, másként erővel foglalak tégedet vissza nyomni.* Kinek fenyegetődző kívánságától meg nem rettenvén a' nevezett Austriai tizt, bátor haubitzákból lövöldöztetett légyen is amaz reája, tsak eggy fél lépésnire sem vonta magát vissza. Következett napon 80 Frantzia gyalogság támadta meg ezen bátor tiztet, és vitézeit, kiknek segí-

(y.) *Hundsrück*, deákúl *Tractus Hunnorum*, azt a' *Tartományt* foglallya magába, melly a' *Sponheimi Grófság*, a' *Zimmerni hertzegség* (*Alsó Palatinátusban*) és *Mosel's Rajna* közt fekszik, 's rész szerént a' *Treviri*, és *Palatinátusi Választó Fejedelmekhez*, rész

tségekre mások is érkeztén, vissza nyomták az ellenséget, 's két embert közülök a' földre terítették. — Részünkről 3 köz ember kapott sebet, melly tsatázásban vitézi módon viselte magát az említett fő Strázsamester.

Hohenlohé hertzeg tette azt a' jelentést is, hogy *Balásy* Barkó huzár rgből való fő hadnagy Márt. 6-dik napján *Chimay* felé küldettétvén ki portára, és jó eleve értésére esvén, hogy a' Frantziák 500 vadászokkal, 's 200 lovassággal tanyázná *Chimayban*, és *Wirellesben: le Graux* vadász seregbeli hadnaggyal lesbe állott, és á' midőn ingyen nem is vélte vólna a' nevezett helységekön kívül vigyázott 30 emberből, és 1 tisztből álló Frantzia strázsa, akkor ütött rajtok, 12 közülök ölzve aprított, 18 pedig a' tisztel égyütt el fogott.

Szerént pedig a' Hassiai Land Grófhoz, és a' Bádeni Marchióhoz tartozik. Hundsrückennek azért neveztetik, mivel hajdan itten telepítettek le a' Hunnusok a' Rómaiak által.

* * *

Für Márton a' Nagy Váradi királyi fő iskolában a' szelidebb Tudományoknak renden való érdemes Tanítója, ő Fölségétől a' Keszthelyi Gymnasiumnak Directorává tétetett.

Másszor többel fogok szolgálni.